

Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

AUDGRUND@uvm.dk

dec. 2017

Emne: Høringsvar – lovforslag om bedre rammer for tilsyn med frie grundskoler m.v.

Dansk friskoleforening vil gerne takke for muligheden for at give vores mening til kende i forhold til nærværende lovforslag.

Indledningsvist vil vi gerne rose det gennemarbejdede lovforslag. Vi glæder os over at tilsynet gives et større rum at arbejde i, flere ressourcer til at løfte opgaven og flere beføjelser til at kunne undersøge omstændigheder grundigt og effektivt for derigennem at træffe afgørelser på et så oplyst et grundlag som muligt.

Vi er dog generelt bekymrede for tendensen til at stramme regler og rammer for alle, på grund af frygten for de meget få. Vi anmoder derfor om et forsæt og øget fokus på proportionalitet i forhold til de byrder der pålægges skoler og skoleinitiativer i forhold til det formål der ønskes løftet med stramningerne.

I nedenstående gennemgås ændringerne i loven med de bemærkninger vi måtte have til hver af disse.

Dansk Friskoleforening har bemærkninger til følgende ændringer i undervisningsministeriets udkast til ”lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Bedre rammer for tilsyn med frie grundskoler m.v.)”:

Ad § 1, nr. 1: ”§ 17, stk. 5, 2. Pkt. udgår.”

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - Det er som udgangspunkt en velkommen tilpasning at der ikke må kræves betaling fra elever ved frie grundskoler for befordring ved overskudskapacitet i kommunale skolebusser.
 - Der foreligger dog en potentiel risiko ved at incitamentet, for den enkelte kommune, til at bruge ressourcer på at tilbyde overskudsplads til elever på frie grundskoler begrænses, eftersom det ikke er en pligt at stille en sådan ordning til rådighed. Tilbud af overskudskapacitet vil derfor næppe overvejes ved en optimering af driften da det kun vil tilføre udgifter.

Ad § 1, nr. 2. ”Efter § 7 indsættes: § 7 a. En skole, der anmeldes efter § 8 med henblik på start af undervisningen inden den 1. August 2029, skal være godkendt af undervisningsministeren, før undervisning på skolen kan begynde. Stk. 2. Ved godkendelsen efter stk. 1 skal undervisningsministeren påse: ” om forslået ny godkendelsesproces for nyoprettede friskoler.

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - At der bliver oprettet en godkendelsesprocedure er ikke problematisk i sig selv. Her må en acceptabel proces og procedure bero på, at der er tilstrækkeligt med ressourcer til at løfte opgaven. Dette så der ikke opstår en flaskehals pga. lange sagsbehandlingstider og heraf afledte barrierer for at oprette nye skoler.

- Det må ligeledes forventes, at der er et vedvarende fokus på, som det også fremgår af ministerens overvejelser, at godkendelsesordningen ikke ændrer ”ved den frie etableringsret for frie grundskoler indenfor lovgivningens rammer”. Herunder at det ikke bliver besværliggjort og unødigt barrierefyldt at udnytte sin etableringsret.
 - Der forventes, at arbejdsbyrden for skoleinitiativet holdes på et minimum i forhold til hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt i processen.
- ”1) om det kan forventes, at den nye skoles formål og virke vil være i overensstemmelse med § 1, stk. 2, 2. Pkt.” (Frihed og folkestyre-kravet)
 - Det anskues som en selvfølge at dette er en del af godkendelsesprocessen.
 - ”2) om personkredsen bag oprettelsen af den nye skole har eller har haft et virke, der ikke er forenelig med § 1, stk. 2, 2. Pkt., og som konkret må skønnes at kunne få betydning for den nye skoles opfyldelse af § 1, stk. 1, 2. Pkt.”
 - Vi ser positivt på, at det er tydeliggjort i ordlyden, at der er tale om et konkret skøn af den forestående situation og ikke en sortlistning af enkeltpersoner, organisationer eller lignende.
 - ”3) Om der er gennemsigtighed omkring sammensætningen af en eventuel skolekreds el. Lign.”
 - Det er os uklart hvad der menes med gennemsigtighed, herunder særligt niveauet af gennemsigtighed. Vi forventer derfor at rammerne for dette fastlægges eller tydeliggøres i en bekendtgørelse i en sådan grad, at skoleinitiativer på egen hånd kan opfylde betingelserne.
 - ”4) Om den nye skole, hvis den ønsker statstilskud, vil kunne opfylde kravet i § 5, stk. 2.” (uafhængighedskravet)
 - Det anskues som en selvfølge at dette er en del af godkendelsesprocessen.
 - ”stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved behandling af en ansøgning om godkendelse efter stk. 1, herunder om krav til materiale, der skal indsendes til brug for behandlingen og frister for indsendelse heraf.”
 - Vi ser frem mod høringen af en evt. bekendtgørelse da udfaldet af denne er essentiel for forståelse og praksis omkring godkendelsesprocessen for nyoprettelse af skoler. Vi bakker op omkring intentionen om at godkendelsen ligger så tidligt som muligt, senest i april, da evt. ansættelsesprocesser og praktiske foranstaltninger skal foretages inden skolestart – hvorfor en endelig godkendelse er nødvendig inden dette skal foretages.
 - Vi ser positivt på hensigten i kommentarerne til ændringsforslagene om at: ”De oplysninger, der gives, skal være relevante og så ubureaukratiske som muligt.”
 - Oprettelse af friskoler foretages ofte af en forældreinitiativgruppe der ikke nødvendigvis har kendskab til og erfaring med denne typer af processer. Yderligere besværliggørelse af processen kan derfor holde nogen fra at igangsætte et nyt skoleinitiativ. Ofte vil der først komme styr på konkrete elementer når fagpersoner med kompetencer indenfor de konkrete områder ansættes eller tilknyttes. Det er derfor essentielt for os, at en godkendelsesproces er proportional med de ressourcer der må forventes at være i skoleninitiativet og at det ikke kræver indkøb og tilknytning af eksterne rådgivere og kompetencer, før disse naturligt (skoleleder/lærere/pædagog/revisor m.v.) vil blive tilknyttet skolen.

- I eksemplerne på faktuelle oplysninger, ud over de der allerede indsendes i anmeldelsesprocessen, nævnes driftsbudget for de første 3 regnskabsår. Her bør det overvejes hvad formålet med dette er, samt hvornår i processen (fra anmeldelse til skolestart) det påtænkes udarbejdet. Jo tidligere der udbedes denne form for dokumenter, desto mere usikre vil budgetforudsætningerne være grundet den på tidspunktet manglende indsigt.
- Det fremgår endnu ikke endeligt hvorledes proces og tidsrammer er for skøn og dokumentation og det kan derfor frygtes, at en sådan proces kan hindre eller være en barriere for oprettelsen af nye skoler. Det anbefales derfor at det tydeligt beskrives hvilke tids- og øvrige rammer der er for sagsbehandling m.v. som kan få indflydelse på oprettelsen af en skole.

Ad § 1, nr. 3 og 4: ” § 9 d, stk. 5, 3. Pkt., udgår ”og om størrelsen af hver enkel anonym donation på mere end 20.000 kr. eksklusiv moms” og ”§ 9 d, stk. 5, 3. Pkt. affattes således: ”tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysninger om den samlede størrelse af alle donationer og om størrelsen af hver enkel anonym donation på mere end 20.000 kr. eksklusiv moms”

Bemærkninger:

- Generelt til bestemmelsen:
 - Der foretages umiddelbart ikke nogen meningsfuld ændring af ordlyden – vi må antage at det er en fejl. Hvis § 1, nr. 3 og nr. 4 føres igennem som ændringerne fremgår vil ordlyden i § 9 d, stk. 5, 3. Pkt. lyde: ” Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysninger om den samlede størrelse af alle donationer og om størrelsen af hver enkel anonym donation på mere end 20.000 kr. eksklusiv moms ”

Ad § 1, nr. 5: ” I § 9 h indsættes som stk. 2: ”Undervisningsministeren kan selvom der ikke har været ført skærpet tilsyn med en skole i særlige tilfælde træffe afgørelse om, at skolen ikke længere er omfattet af lovens regler om frie grundskoler, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter loven, hvis ministeren finder, at skolen åbenlyst ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 2. Pkt. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8.”

Bemærkninger:

- Generelt til bestemmelsen:
 - Det bør tages med i betragtningerne at konsekvensen af en beslutning om at en skole ikke er omfattet af friskoleloven eller at den ”blot” får frataget tilskuddet, i langt de fleste tilfælde vil medføre, at en skole må lukke. De afledte konsekvenser for børn, forældre, lærere og andre tilknyttede kan svært forudsiges og, som der også gøres opmærksom på i bemærkningerne, proportionalitetsprincippet risikeres at blive udfordret hvis man aktivt undlader at gennemføre en ordentlig og tilstrækkelig undersøgelse af de forhold der gør sig gældende, samt om disse har en konkret indflydelse på pågældende skole, hvis der er den mindste tvivl til stede. Særligt med de øgede muligheder der foreligger for at undersøge omstændighederne.

Ad § 1, nr. 6: ”I § 18, stk. 3, indsættes som pkt. 2: ”En skole, der vil lade hovedparten af skole- og undervisningsvirksomheden overgå fra at foregå i bygninger eller lokaler, som skolen ejer, til at foregå i lejede bygninger eller lokaler, skal skriftligt senest 4 uger før skolen indgår endelige salgs- og lejeaftaler, skriftligt orientere undervisningsministeren herom, herunder fremsende udkast til de påtænkte salgs- eller lejeaftaler””

Bemærkninger:

- Generelt til bestemmelsen:
 - Det bør overvejes om der er et rimeligt forhold mellem de ressourcer der skal anvendes på at undersøge leje- og salgsaftaler, herunder markedsværdien af en sådan, ift. resultatet

af en sådan undersøgelse sammenholdt med bestemmelsens formål. Eftersom der er en pligt til at indsende dokumenterne forventes det ligeledes at de bliver gennemgået.

Ad § 1, nr. 7: ” I § 20 b indsættes før stk. 1 som nyt stykke: ”*Undervisningsministeren fører tilsyn med, at frie grundskoler, der modtager statstilskud efter denne lov, overholder lovens bestemmelser om skolernes økonomisk-administrative forhold, herunder betingelserne for statstilskuddene.*”

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - Da det er en kodificering af eksisterende praksis, bakes der op om at man få tydeliggjort de rammer der faktisk anvendes så disse også fremgår af lovteksten.

Ad § 1, nr. 8: ”I § 20 b, stk. 1, 1. Pkt., der bliver stk. 2, 1. Pkt., indsættes efter ”skolerne”: ”, herunder ved skolebesøg”

Dansk Friskoleforening har ingen bemærkninger

Ad § 1, nr. 9: ” I § 20 b indsættes efter stk. 1, der bliver stk. 2, som nyt stykke: ”*Stk. 3. Undervisningsministeren kan som led i et tilsyn med en skoles overholdelse af kravet i § 5, stk. 2, beslutte, at Undervisningsministeriet deltager som observatør ved skolens bestyrelsesmøder og eventuelle generalforsamlinger og forældremøder. Undervisningsministeriet kan udpege en observatør til at deltage i de nævnte møder på ministeriets vegne. § 9 g, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.*”

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - Det er positivt at der gives yderligere muligheder for at undersøge omstændighederne – det vil medføre en større sikkerhed for, at beslutningen træffes på et så oplyst grundlag som muligt.

Ad § 1, 10: ”I § 21 a indsættes efter nr. 1 som nyt nummer: ”2) *skolen indgår lejemål eller andre aftaler, der indebærer en nærliggende risiko for, at skolen styres af andre,*”. **Nr. 2-4 bliver herefter nr. 3-5.**

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - *Virker naturligt i sammenhængen.*

Ad § 1, 11: ”§ 22 affattes således: ”§ 22. *Skolen må fra en donator ikke modtage anonyme donationer på over 20.000 kr. eksklusive moms.*”

- *Stk. 2. Modtager en skole donationer i strid med stk. 1, skal skolen returnere donationen til donatoren inden 30 dage fra modtagelsen. Donationer, der ikke kan returneres til donator inden 30 dage fra modtagelsen, skal overføres til en konto hos Undervisningsministeriet inden for samme frist.*

Stk. 3. En donator, hvis donation er overført til en konto hos Undervisningsministeriet, jf. stk. 2, kan, indtil 6 måneder efter, at donationen er overført, kræve donationen tilbagebetalt fra Undervisningsministeriet.

Stk. 4. Donationer, der ikke er krævet tilbagebetalt inden for fristen i stk. 3, tilfalder statskassen.»

Bemærkninger:

- *Generelt til bestemmelsen:*
 - Det er positivt, at der gives udtryk for, at forældres frivillige arbejde ikke skal kapitaliseres og anskues som en donation eller gave til skolen. Det må antages, at sidestillelige ydelser, ej heller er at se som donationer i lovens forstand.
 - Det findes ikke nødvendigt at offentliggøre hvem der står bag donationerne på skolens hjemmeside. Man bør overveje om det ikke blot kan være en information der gives til styrelsen således at det ikke virker som en barriere for donationer fra lokale bidragsydere der ikke nødvendigvis ønsker at fremstå som giver af rent private årsager. På den vis vil styrelsen have den nødvendige indsigt, skolen kan redegøre for donationen, og donatoren kan bibeholde en vis grad af anonymitet overfor omverdenen.
 - Ordningen og processen er fint udformet.

Ad § 1, 12: I § 33, stk. 1, ændres »kapitel 4 bortset fra« til: »kapitel 4 bortset fra § 20 b, stk. 2, 1. pkt., og«.

Dansk Friskoleforening har ingen bemærkninger

Ad § 1, 13: § 41 b affattes således: ”§ 41 b. Undervisningsministeriet skal have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil enhver med den beskyttelse, der følger af stk. 2, kan henvende sig om mulige lovovertrædelser og andre bekymrende forhold på en fri grundskole. Undervisningsministeriet skal oplyse om ordningen på en hjemmeside på internettet.

- *stk. 2. Myndigheder og personer, der modtager oplysninger efter stk. 1, samt enhver, der i øvrigt yder bistand hertil, har under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e tavshedspligt med hensyn til enhver oplysning omfattet af stk. 1, som de under deres virksomhed får kendskab til. Straffelovens § 152 f finder ligeledes anvendelse.*
- stk. 3. Undervisningsministeriet må ikke over for skolen eller andre oplyse, at det har modtaget en henvendelse omfattet af stk. 1, jf. dog stk. 4.*
- stk. 4. Den, der har henvendt sig til Undervisningsministeriet gennem det telefonnummer eller den e-postadresse, som er nævnt i stk. 1, om mulige lovovertrædelser og andre bekymrende forhold på skolen kan over for ministeriet samtykke i, at ministeriet over for skolen eller andre oplyser, at ministeriet har modtaget henvendelsen. Vedkommende kan samtykke i, at ministeriet over for skolen eller andre oplyser navnet på den, der har rettet henvendelse. Vedkommende kan helt eller delvis samtykke i, at ministeriet over for skolen eller andre videregiver henvendelsens indhold”*

Bemærkninger:

1. Generelt til bestemmelsen:

- Der risikeres med en sådan ordning en masse ufuldstændige og subjektive opfattelser. Der må derfor forventes et kraftigt filter ift. hvornår noget der er kommet igennem en sådan ordning bringes i spil, samt med hvilken vægt postulerer fra en sådan ordning vægtes i en afgørelse der potentielt kan have tilendebringende konsekvenser for den enkelte skole.

Ad § 2: vedrørende ændringer i folkeskoleloven vedr. offentlige trafikmidler

I lov om folkeskolen, jf. lovebekendtgørelse nr. 989 af 23. august 2017, som ændret ved § 13 i lov nr. 1746 af 27. december 2016 og [lov nr. XXX af YY. Zzzzzzz 20QQ], foretages følgende ændringer:

- I § 26, stk. 5, 1. pkt., ændres »offentlige trafikmidler« til: »kollektiv trafik, taxikørsel mv.«

- I § 26, *stk. 5*, indsættes som *2. pkt.*: ”Kommunalbestyrelsen kan til brug for udstedelse af befordringskort til elever videregive oplysninger om elevers navn, adresse og CPR-nummer til private, der administrerer befordringsordninger.”
- I § 33, *stk. 2, 1. pkt.*, udgår »anmeldt«.

Dansk Friskoleforening har ingen bemærkninger

Vi deltager gerne i det videre arbejde og står gerne til rådighed for yderligere.

Med venlig hilsen
på foreningens vegne

Peter Bendix Pedersen
Formand

Søren Stein Brinck
Sekretariatsleder